

На черговому засіданні Президії НАН України 2 липня 2014 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили наукову доповідь голови наукової ради з проблеми «Походження нафти і газу» академіка НАН України О.Ю.Лукіна «Забезпечення України власним природним газом (проблемні аспекти)».

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, директор Інституту геологічних наук НАН України академік НАН України П.Ф.Гожик, головний геолог Державного геофізичного підприємства «Укргеофізика» О.Г.Цьоха, начальник Відділу Департаменту з видобування газу та нафти НАК «Нафтогаз України» П.М.Чепіль, заступник академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України академік НАН України І.М.Карп, голова Північно-східного наукового центру НАН України академік НАН України В.П.Семиноженко.

Було зауважено, що у середині 70-х років минулого століття річний обсяг видобування природного газу в Україні складав близько 70 млрд. куб. м, що становило майже чверть газовидобутку колишнього СРСР. У цей період відкривались нові запаси газу на сході України, а також розроблялися нові поклади у західному регіоні та активізувалась експлуатація старих нафтогазових родовищ.

Проте у подальші роки спостерігалось значне зменшення обсягів буріння і сейсмозв'язки, що призвело до розбалансування розвідувального та видобувного процесів та врешті-решт – до падіння обсягів добування природного газу.

У той же час результати досліджень фахівців НАН України свідчать про те, що надра України мають потужний газовий потенціал. Зокрема, поряд зі звичайними родовищами в Україні є багато нетрадиційних та альтернативних джерел природного газу.

Розроблення зазначених ресурсів можливо за рахунок тісної співпраці підприємств нафтогазодобувної галузі з установами НАН України та Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу, які володіють необхідним для цього науковим та кадровим потенціалом.

Залучення представників наукової сфери необхідне не лише для вирішення питань нарощування видобування природного газу, а й для розв'язання проблем надійного та безперебійного функціонування газотранспортної системи України. Саме з цього питання у червні за ініціативи Академії було проведено круглий стіл із залученням представників НАК «Нафтогаз України», ПАТ «Укртрансгаз», а також фахівців установ НАН України та вже згаданого університету.

Зазначалося, що суттєвого прогресу в питанні забезпечення України власним природним газом можливо досягти при належній концентрації науково-виробничих та фінансових потужностей. Зокрема, наукове обґрунтування перспектив нафтогазоносності надр України можуть здійснювати наукові установи, підпорядковані Академії та профільним міністерствам, а проведення геологорозвідувальних робіт на базі прогнозів та висновків учених необхідно покласти на підприємства, які можуть залучати як державні, так і приватні інвестиції.

Президія НАН України підкреслила, що розроблення та освоєння ресурсів природного газу належить до першочергових завдань, які стоять перед наукою і промисловістю у нинішніх складних для України умовах.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

Далі учасники засідання заслухали та обговорили наукову доповідь заступника генерального директора Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» академіка НАН України І.М.Карнаухова «Про створення ядерної установки «Джерело нейтронів, засноване на підкритичній збірці».

У доповіді та виступах академіка НАН України Б.Є.Патона, заступника директора з експлуатації АЕС Національної атомної енергогенеруючої компанії «Енергоатом» М.С.Зарицького, заступника директора Державного науково-технічного центру з ядерної та радіаційної безпеки Держатомрегулювання України та НАН України А.В.Носовського, генерального директора Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», академіка-секретаря Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України академіка НАН України І.М.Неклюдова, голови ради директорів Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» академіка НАН України В.П.Семиноженка відзначалося, що сучасна ядерна енергетика відіграє і буде відігравати велику роль в енергетичному балансі держави.

Тому для її сталого розвитку необхідні нові сучасні ядерні технології, серед яких чільне місце може займати новий клас установок – підкритичні збірки, які керуються прискорювачами.

Пропозиції щодо їх використання з'явилися ще в середині 50-х років минулого століття як засіб для підвищення безпеки ядерної енергетики, однак застосування таких систем стримувалось відсутністю потужних прискорювачів заряджених частинок – так званих «драйверів» підкритичних збірок.

Сьогодні розробками, що пов'язані з такими системами, активно займаються науковці багатьох країн світу (Європейського Союзу, США, Росії, Японії, Китаю, Південної Кореї, Індії, Білорусі) й Україна в особі Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» зробила суттєвий внесок у розвиток цього напрямку.

Було зауважено, що розроблення проекту установки здійснювалось спільно з американськими колегами з Аргонської національної лабораторії і є прикладом успішного міжнародного наукового співробітництва. Враховуючи великий перелік досліджень, які можна виконувати із застосуванням створеного «Джерела нейтронів», дуже важливим є залучення до їх виконання наукових установ не тільки України, а й інших країн та міжнародних наукових організацій.

Особливої уваги також потребує виробництво різноманітного асортименту медичних радіоізотопів для діагностики і терапії онкологічних захворювань.

Було прийнято проект постанови з цього питання.

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про присудження премій академій наук України, Білорусі і Молдови за результатами конкурсу робіт на здобуття премій 2013 р.; про започаткування цільової комплексної програми фундаментальних досліджень НАН України «Фундаментальні проблеми створення нових наноматеріалів і нанотехнологій» на 2015-2019 рр. та затвердження її концепції; про перейменування Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім.О.О.Ковалевського НАН України; про підготовку та видання академічної «Франківської енциклопедії»; також було розглянуто низку кадрових і організаційних питань й прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України